

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в III кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Чернігівської області** в III кварталі 2024 року свідчать, що, незважаючи на війну та занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії, **респонденти очікують збільшення виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується швидше зростання цін. Девальваційні очікування послабилися.**

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 61.5% (одні з найвищих очікувань серед регіонів) (у попередньому кварталі – 46.2%) (графік 1). У цілому по Україні – 3.7%;
- **швидше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 84.6% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 10.0% (у II кварталі 2024 року – 100.0%), у цілому по Україні – 54.5%. **Головними чинниками інфляції** респонденти і далі називають курс гривні до іноземних валют, воєнні дії та витрати на виробництво (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 84.6% респондентів (у II кварталі 2024 року – 100.0%). У цілому по Україні – 88.5%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств вищими темпами:** баланс відповідей – 30.8% (у попередньому кварталі – 7.7%) (таблиця). У цілому по Україні очікується погіршення фінансово-економічного стану підприємств – «мінус» 0.9%;
- **пришвидшення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – 46.2% і 60.0% відповідно (у попередньому кварталі – 27.3% та 50.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.5% та 11.2% відповідно;
- **збільшення обсягу інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 30.8% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 10.0%). Водночас респонденти очікують, що обсяг інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт залишиться без змін: баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2024 року – «мінус» 8.3%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 7.5% та «мінус» 3.2% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.7%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.9%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на товари / послуги власного виробництва:** баланси відповідей – по 76.9% (у II кварталі 2024 року – по 84.6%) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **сповільнення зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 58.3% і 61.5% (у попередньому кварталі – по 76.9%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

За оцінками керівників, **потреба підприємств області в позикових коштах найближчим часом зросте, проте нижчими темпами** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (46.2%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів останнім часом пом'якшилися, вважають респонденти (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та значні коливання курсу гривні до іноземних валют (вплив чинника посилюється) (графік 10).

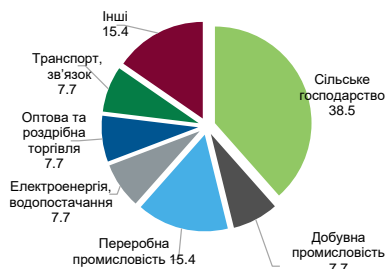
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

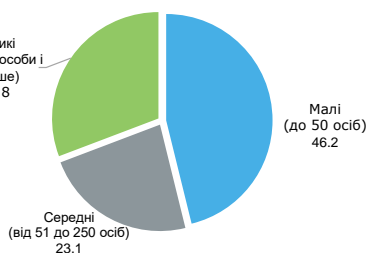
- **поточний фінансово-економічний стан задовільний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.7%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 6.0%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 12.5%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 25.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.7%).

Паспорт вибірки^{1,2}

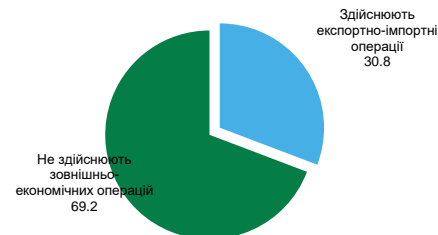
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

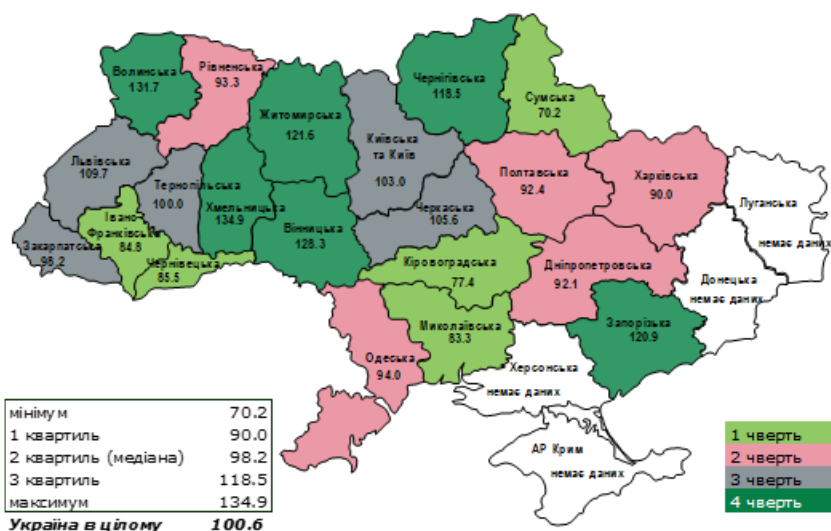

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 липня – 20 серпня 2024 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	30.8	25.0	23.1	7.7	30.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	38.5	45.5	38.5	27.3	46.2
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.1	-15.4	-10.0	-8.3	0.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	11.1	0.0	0.0	33.3	30.8
кількості працівників	-15.4	-7.7	-7.7	-7.7	-15.4

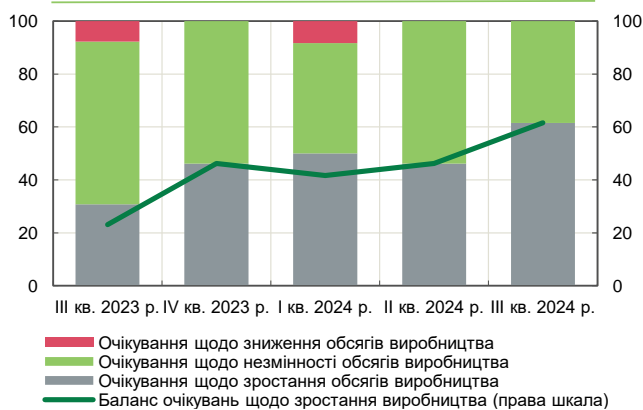
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

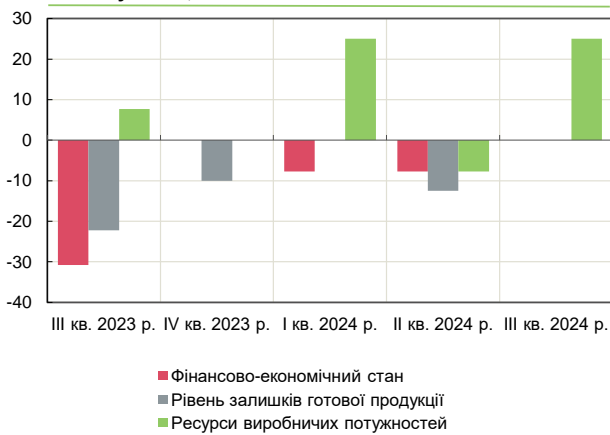
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

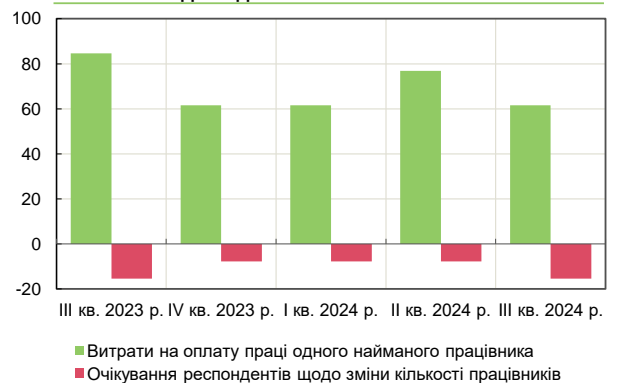
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

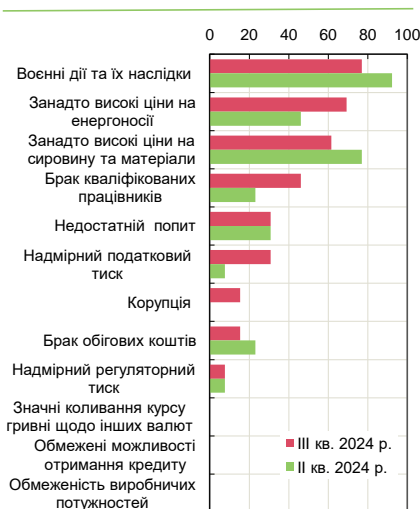
Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

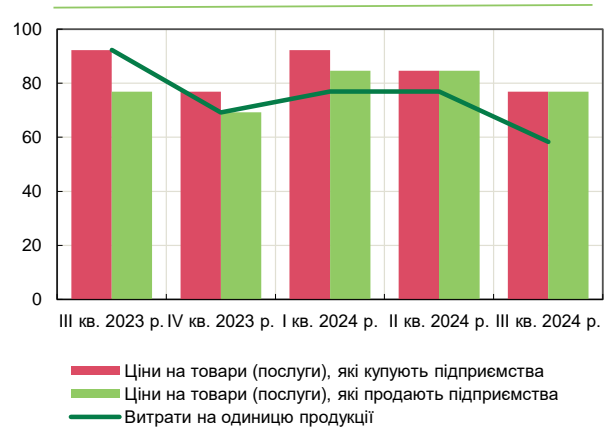
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

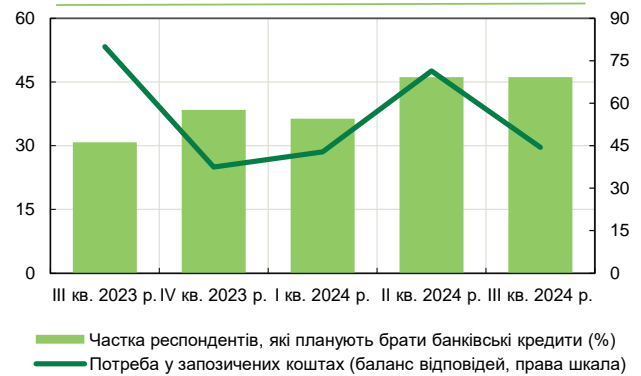
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

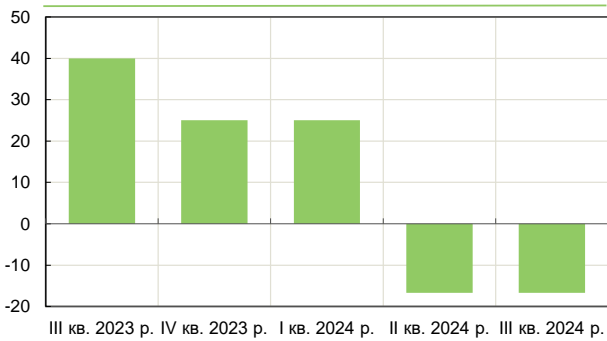
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

